No 1841

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 13 MEI.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 12 Mei.

Nog een woord aan onze vrienden.

Is het noodig, Broeders, dat wij in deze dagen ons allen beijveren, om vrede en eendragt, om regt en vrijheid, om Vaderland en Koning te beveiligen tegen twist en tweedragt, tegen onregt en verdrukking, tegen partij- en heerschzucht — wil men in deze gewigtige zaak wel slagen, dan is er insgelijks behoefte aan gezamenlijke werking.

Wat zal het baten dat niemand onzer vrienden met zijn stembiljet achterblijft, als zij het niet onderling ééns zijn omtrent den kandidaat, waarop zij hunne stemmen zullen uitbrengen?

Het is niet genoeg te stemmen: men moet — om het met vrucht te doen — in ieder kiesdistrikt gezamenlijk handelen; opdat al de stemmen van al onze vrienden en strijdgenooten aan eenen en denzelfden kandidaat worden gegeven.

Wat te dien einde gedaan?

Het is ons onmogelijk om binnen den korten tijd, die nog voor de verkiezingen overblijft, met de twee Pinksterfeestdagen, die ze onmiddellijk vooraf gaan, voor de kiesdistrikten aan te geven, welke de kandidaat onzer vrienden is.

De werkzaamheden der verkiezingen voor de Tweede Kamer zijn overal vertraagd ten gevolge van de keuzen voor de Provinciale Staten, die deze week hebben plaats gehad. Op dit oogenblik is wel veel voorbereid; maar niets nog tot stand gebragt. Er is dus te weinig tijdruimte voorhanden, om de verkiezingen in de distrikten uit Amsterdam te bewerken.

Het is dus in zulken toestand volstrekt noodzakelijk, dat in ieder kiesdistrikt eenigen onzer invloedhebbende vrienden zich aan de zaak ten sterkste laten gelegen zijn. Niemand hunner moge zich aan dezen moeitevollen, maar verdienstelijken arbeid onttrekken!

Dat derhalve de veelvuldige vrienden, die wij het geluk en de eer hebben, onder Gods zegen, in al de oorden van het rijk te tellen, die ons bijstaan door raad en daad, die ons steunen hier door blijde bemoediging, daar door nuttige wenken, ginds door hunne eensgezinde stemmen — dat al deze deelgenooten van hetgeen ons gezamenlijk goeds of kwaads ten deel valt, dat allen zich wenden tot eenige [illegible] invloed hebbenden uit hun midden, zich met dezen verstaan omtrent de kandidaten, die men zal stemmen; en dat, zoodra eenmaal de keus is vastgesteld, ieder zich beijvere om dien kandidaat onder de strijdgenooten door het geheele kiesdistrikt aan te bevelen.

De keus onzer kandidaten kan haast geen moeite geven. De omstandigheden zijn te geweldig; de strijd te hevig; de partijschap te gevaarlijk; dan dat het niet in elk distrikt aanstonds in het oog zal vallen, welke de kandidaat is [illegible] Vaderlander hebben [illegible]

Wie onzer zou zijne stem [illegible] kandidaat, die, als tolk van het jongste rumoer, de vertegenwoordiger van de tweespalt zal zijn, waar vrede behoefte is; die het regt en de wet zal verwringen naar de eischen van revolutionnaire partijzucht; die zich verschuilt achter het masker van opgewekte godsdiensthaat; die Vorst en Vaderland zal wagen aan de hartstogtelijkste drijverij, opdat het roer van Staat, ontrukt aan Thorbecke, weldra ontwrongen aan van Hall, kome in handen van lieden, die nu nog achter 't scherm zitten?

De stem, die gij, Broeders! gaat uitbrengen, wij achten 't noodig te verklaren, zal niet beslissen over onze Bisschoppen. De Bisschoppen zijn en blijven. En geene magt ter wereld is in staat om aan hunne geestelijke bediening eene jota af of bij te doen. Daarover geen bekommering.

Maar bekommert u over uwe regten en vrijheden, bekommert u over uwe welvaart, bekommert u over de rust van het land, bekommert u over troon en vaderland; want beide zijn in gevaar door den roekeloozen toeleg van radikale en orthodoxe volksmenners.

Hun kandidaat kan in geen geval de *onze* zijn. Die niet *met hen*, maar *tegen hen* is, die is *met ons*.

Voorwaarts dan. Met moed gestreden. Rustig en kalm; vergevens- en vergetensgezind; zonder wrok; in liefde; en standvastig en eensgezind.

Wat dan ook gebeure; mogt — het zij verre, — maar mogt tijdelijk het onregt zegevieren over het regt, de twist over de eendragt, de haat over de liefde: toch is en blijft onzer de overwinning: omdat de standaard, waaronder wij strijden, niet kan ondergaan, dan om luisterrijker op het slagveld zelf te verrijzen.

Het Protestantisme geplaatst bij de stembus, is een van die stoute leugenaren, die voor de grofste onwaarheden niet terugdeinsen. Hij levert een betoog, waarin hij zelfs de Katholieken zou willen overtuigen, dat zij niet dan *godsdienstige* (dat wil zeggen *onverdraagzame*) *Protestanten* moeten kiezen. Hij gevoelt dat die vordering wat al te kras is, en bepaalt er zich daarom bij, om ten minste, let wel: ten minste, de Protestanten te overreden, dat zij zelfs in het belang van de Katholieken moeten stemmen alleen en uitsluitend voor Protestanten. Ziehier hoe gemoedelijk men prevelt: »De Protestanten »mogen, *ook zelfs in het belang van de Roomschgezin»den*, niet nalaten, met *Christelijke naauwgezetheid en »regtvaardigheid*, het *overwigt*, dat God nog in hunne »handen bewaard heeft, te *handhaven* en in het alge»meen belang te gebruiken." Men zal niet zeggen dat zulk schrijven langs omwegen naar zijn doel gaat. Maar daar is toch een argument noodig, om aan zulk een paradox ingang te doen vinden. Dat argument blijft dan ook niet achter. Het is tweeledig.

1°. »Nooit en nergens heeft de Roomsche Kerk, waar zij de heerschende was, godsdienstige en burgerlijke vrijheid verleend." Dat is volkomen waar; maar waar en wanneer heeft eenige protestantsche gezindheid, waar zij de heerschende was, godsdienstige en burgerlijke vrijheid verleend?

Eene Kerk, als dusdanig heeft noch godsdienstige, noch burgerlijke vrijheden te verleenen. Zij heeft slechts hare leer te verkondigen, en de geloovigen naar die leer hun zedelijk gedrag te laten inrigten.

Maar wat beteekent dan het argument? Dat zullen wij vertalen. Het wil zeggen: dat de Katholieken, als zij de meerderheid in den Staat uitmaakten, »nooit en nergens" godsdienstige en burgerlijke vrijheid hebben veroorloofd. En dat is eene blijkbare en voorbedachtelijk verzonnen onwaarheid. Want nog heden ten dage behoeft men niet verder dan tot België, Frankrijk en Beijeren te gaan, om juist het omgekeerde te zien, van hetgeen ons verweten wordt. Daar is volkomen godsdienstige en burgerlijke vrijheid, verleend door een katholieken Staat aan protestantsche staatsburgers.

2°. Het andere deel van het argument zegt: dat »de »Protestant" voor de Roomschgezinden meer regtvaardig [illegible] hij, aan de beginselen der reformatie [illegible] waarvan de schrijver [illegible] godsdiensthaat en burgervete voortgebragt, en is op weg om de regtvaardigheid en billijkheid uit te strekken tot eene wraakneming, waarbij onze behoeftige of arbeidzame geloofsgenooten van brood en werk worden beroofd.

Het schijnt dat in deze dagen van opgewondenheid sommigen geen greintje van eergevoel hebben overgehouden, en den blos der schaamte door een stalen voorhoofd vervangen.

De *Amsterdamsche Courant* verklaart dat het in ons voorlaatste Nommer medegedeelde berigt betreffende de vestiging te dezer stede van eene nieuwe kies-vereeniging »onwaar" is.

Tevens acht zij het gepast onvermeld te laten, dat zekere heer Blikman Kikkert, kargadoor en konvooylooper alhier, eene cirkulaire aan zijne geestverwante medekiezers geadresseerd heeft, welke als eene waardige weerklank mag beschouwd worden op het schrijven van den geheim-genootschappelijken heer Drieling en van den anti-revolutionnairen auteur van *Het Protestantisme bij de stembus*. Men herinnert zich, dat de eerste dier heeren sekretaris is van de zoogenaamde *Algemeene Nederlandsche Vereeniging*, en dat, volgens den laatsten, geene andere dan »onverdraagzame" en »handelbare" Protestanten ter Volksvertegenwoordiging mogen worden afgevaardigd.

Mag men dan niet beweeren, dat ook hier ter stede, op dit oogenblik, in zake van verkiezingen iets geheel nieuws wordt doorgedreven, of althans iets, waarvoor men tot dus verre niet de driestheid had openlijk uit te komen? Vrij onverschillig is het overigens, wie als prezident en wie als sekretaris van die nieuwe instelling zich wil prostitueeren.

Eenige kiezers uit Tiel schrijven ons het volgende:

»Het stuk voorkomende in het Tielsche Stads- en Arrondissements-Weekblad, N°. 487 d°. 6 Mei waarin de heer van Dam van Isselt de kandidatuur van den heer Leemans aanbeveelt, door dat zijn hart met zooveel warmte klopt, voor de zaak van het Protestantismus, beschouwen wij als een groote list van den heer van Dam. De heer Leemans heeft het aan Roomsch-Katholieken te danken, dat hij tot lid van de Tweede Kamer gekozen is, en thans zijn de Katholieken weder allen op den heer Leemans gezind. Mogt het wezen dat de heer van Dam van Isselt, door zijn listig schrijven ons, Katholieken, hierdoor wilden verdeelen, zeker is het dan, dat de Kempenaer hier zal gekozen worden. Wij verzoeken de redaktie hierover eens na te denken en verders in haar geacht blad hierover haar gevoelen eens te zeggen."

De redaktie meent dat de heer Leemans dubbelzinnig heeft gehandeld. Er is dus van zijnentwege eene verklaring noodig, opdat men wete [illegible] ben niets tegen de keus van den heer Leemans, mits hij rond en open betuige, dat hij [illegible] aankleeft, die wij in de gegeven omstandigheden moeten vorderen. Zonder zulke verklaring kan de heer Leemans niet door onze vrienden worden verkozen. Maar wij bidden onze vrienden in het distrikt Tiel, dat zij zich onderling verstaan. Want er zijn er, die de kandidatuur van den heer Engelen voorstaan, welk lid der Kamer met der daad onvoorwaardelijk kan worden aanbevolen.

De *Fakkel* heeft zijn meester gevonden. Het *Goudsch Kronijkske*, jaloersch op de door het Tielsche schandblad geplukte lauweren, heeft zich het hoofd met de kroon der ongerijmdheid willen sieren, en, het moet erkend worden, het heeft zijn, naar vermoed mogt worden, bijna onbereikbaar doel bereikt. Of de *Fakkel* daar vrede meê zal kunnen hebben; of die onverschrokkene onder de stoutmoedigsten geene poging zal doen, om, door nog heviger taal dan die van het *Kronijkske*, de hem ontroofde kroon te herwinnen, mag betwijfeld worden. Het zal hem echter moeite kosten [illegible] er ons geen denkbeeld [illegible] het *Kronijkske*, het blad, dat Vaderland, Oranje en Protestantismus vereenzelvigt, waarop hebben de Roomsch-Katholieken regt, als kerkgenootschap tegenover het protestantsche, beide als zedelijke personen, beide als burgers van den Nederlandschen Staat?"

Het antwoord luidt: »Zij hebben regt op alles, wat hunne godsdienst medebrengt, *in zoo verre* dit bestaanbaar is met de gelijke regten van andere gezindheden, maar op niets meer."

Wat onder dit antwoord bedoeld wordt, wordt nader ontwikkeld. Wat de Protestanten hebben, mogen de Katholieken ook hebben; maar wat de Protestanten niet hebben, dat moet den Katholieken geweigerd worden.

Hebben derhalve de Protestanten geene bisschoppelijke inrigting van hun kerkgenootschap; de Katholieken mogen dan ook geene Bisschoppen hebben. Hebben de Protestanten geene seminariën; men sluite dan ook die der Katholieken. Hebben de Protestanten de den Katholieken eigene liefde-instellingen niet; weg dan met die der Katholieken. Het eigen onderwijs der Katholieken zij op protestantsche leest geschoeid; of anders [illegible]

katholiek onderwijs! Bevalt dit den Katholieken niet, dan kunnen zij het land verlaten. Het protestantsche Nederland kan hun niets anders toestaan, dan datgene, wat overeenkomt met de protestantsche kerkinrigting en met de protestantsche gebruiken.

Deze regtsleer wordt verkondigd door het *Kronijkske* in eene taal, welke wij niet willen afschrijven, zoo brutaal en zoo walgelijk is zij. Onderwerping aan die leer verdert het *Kronijkske*, of — het protestantsche Nederland zal zich laten gelden tegenover de Katholieken niet is, volgens het *Kronijkske*, of eene bloedige vervolging reeds voor de deur staat!

Wil men de handtastelijke ongerijmdheid van zijne regtsleer aanschouwen, men lette dan op het volgende. In Frankrijk, in België, of waar men wil, heeft het protestantsche kerkgenootschap eene geheel eigenaardige inrigting. Stel nu dat de Keizer der Franschen, bijv. zegt: Gelijk regt voor allen, ja, maar voor de Protestanten slechts *in zoo verre* als hunne kerkelijke inrigting overeenkomt met die der Katholieken. Deze laatsten hebben geene vaste synode, geene synodale kommissie, geene klassis, geene ringen, geene ouderlingen; hunne priesters hebben geene vrouwen en kinderen. Het Protestantismus zijnerzijds schaffe dus dat alles af; schaffe af de vrouwen en kinderen der predikanten, synode en synodale kommissie, klassis en ringen, ouderlingen en de rest; want daardoor is het getreden buiten het gelijke regt. Handelde aldus de Keizer der Franschen, welk geschreeuw, en te regt, zou zich daartegen verheffen! Wat het *Kronijkske* wil doordrijven, — moet dat in eene mindere mate de verontwaardiging opwekken, omdat het vooruitgezet wordt door een der woordvoerders van de koalitie?

»Kiezers van Nederland, moeten wij naar zulk een »*gelijk regt*" terug — treurt dan vrij over Nederland en Oranje, want dan is het verschiet verschrikkelijk voor beide!

»Er heeft tegenwoordig eene geweldige omkeering plaats, die personen en zaken vertoont met hoedanigheden, daarin vroeger nooit bespeurd. Onder anderen, daar is het *Goudsch Kronijkske*, een blaadje vroeger van top tot teen in politieke hansworsterij gestoken. En thans... wat spreekt gij van politiek? Het heeft zich in zak en asch verscholen, dwaalt de muren van Nederland rond, en roept met bange stemme: nog 40 dagen en het protestantismus zal vergaan. De Goudsche Godzaligheid is wezenlijk stichtend, voor wie onbekend is met..... de vreeselijke spotternijen, waarmede nog kortelings de *fijnen* den arme *orthodoxen* werden toegetakeld. Thans is men te Gouda met Dordt verzoend, en o wonder! Gouda's *Toets-steen* is den gehaten heer Groen op het hart, dat is, in de armen gevallen. Welke omhelzing! En welke zamenkoppeling! Vooral niet monstrueus!

Geluk er mee!

De *Kerkelijke Courant*, een zeer piens blad in de rigting van Groningen, waar men veel meer met den Apostel Joannes dan met den Apostel Paulus opheeft, de *Kerkelijke Courant*, heeft sinds korten tijd, de liefde van Joannes, als onbruikbaar ter zijde gesteld, en verschijnt niet anders meer dan gewapend met het zwaard van Paulus. Wordt dat tegen den heer Groen en de *fijnen* getrokken? Wie kan zoo onnozel zijn, om dat te vragen? De ellen lange artikelen tegen Mackay zijn verscheurd in kopij; en men is ter halver wege uitgegaan, om de vredepijp aan te bieden..... aan de gruwbare letterknechten van Dort. Neen de driekant en bef van de *Kerkelijke Courant* zijn verwisseld door den diplomatieken staatsierok en degen; en gelijk het politieke *Goudsche* zich in de *fijnheid* heeft geworpen; zoo verschijnt de *preekmatige Kerkelijke* slechts in *politiek*. Zwaard en degen worden uit de schede getrokken om een strijd op leven en dood tegen Thorbecke en zijne kollega's aan te vangen. *Quos ego!*... zoo klonk het.... toen het ministerie Thorbecke reeds gevallen was. Is dat niet dapper?

»De Jansenisten zijn wel bevoorregt. Zij hebben bescherming gevonden bij de *Kerkelijke Courant*. Deze toont zich bereid om hunne kerken en kerkelijke goederen te verdedigen tegen den aanval der Roomschen, die voor zoo ver bekend is, zelfs niet een vinger naar die kerken en goederen hebben uitgestoken of zullen uitsteken. Hoe godsdienstig!

Bij den boekhandelaar C. Menzel Jr. te Leijden, zijn dezer dagen verschenen een paar vliegende blaadjes, onder den titel: Nº 1. *Over onze Toestand*. Nº 2. *Oude Dingen*. Wij wenschen die blaadjes in veler handen. Zij getuigen van grondige zaakkennis, van eene zeldzame onpartijdigheid van beschouwing, en van warme vaderlandsliefde. Bij wijze van proeve deelen wij hier de volgende plaats uit het tweede blaadje mede:

»Mischien is het niet goed, al deze herinneringen weder op te halen: mischien zullen zij daar, waar de hartstogt nog blaakt of smeult, dien hartstogt nieuw voedsel geven. Doch wij meenden ze slechts op te roepen voor hen, die zich tot de hoogte van een onpartijdig, regtvaardig standpunt bij de beoordeeling van regeringshandelingen kunnen verheffen. Het Ministerie Thorbecke heeft ook feilen begaan; wie zou het ontkennen? En de grootste, de bron der meeste andere, is zeker geweest, dat het niet genoeg de eigenaardige zwakheden van ons volkskarakter ontzag. Maar zoo wij het goede en het kwade, dat wij van dit Ministerie ontvingen, tegen elkander stellen; vooral wanneer wij den blik vestigen op de resultaten van zijne regeringsrigting: als wij den toestand des volks, die vóór 1848 gekenmerkt werd door den eigen naam *malaise*, vergelijken met de welvaart die ons thans uit alle deelen des lands tegenstraalt; als wij vergelijken, wat er van Nederland geworden is, met hetgeen er van zoo vele andere Staten geworden is sedert 1848, wat moet dan de slotsom van het oordeel van den eerlijken en opregten man zijn over de diensten, die de jongste regering den lande bewezen heeft?

» En tegen dat Bewind, tegen dien man van wien het zijnen naam en zijne kracht had, worden nog dagelijks de miskenning en de haat der goede burgerij opgewekt en de driften van het gepeupel aangestookt! Mij walgt van zooveel vuils als de pers heeft uitgebraakt. Mij walgt van zooveel logen en laster, voor geld verkocht. Er zijn er onder die schotschrijvers, die door taal en stijl den man van beschaafde opvoeding verraden. Wel moet de haat vinnig zijn, die tot zulke laagheden kan voeren. Mischien zijn er onder hen, die gij of ik heden of morgen, op de beurs of in den spoorwagen, op de straat of in de kerk, ontmoet, zonder hen te kennen van deze zijde; gelukkig voor ons, dat wij ze niet kennen; gelukkig ook voor hen zelven, dat zij niet gekend worden; geen man van eer die hun niet smadelijk den rug zou toewenden; geene fatsoenlijke vrouw, zou hen voortaan in haren gezelschapskring kunnen dulden.

» Zulk geschrijf moge dan een poos de meeningen des volks en zelfs het oordeel van bezadigde, verstandige gemoedelijke mannen kunnen verblinden, — wanneer de opgewondenheid van deze oogenblikken voor kalme overweging zal hebben plaats gemaakt, dan zullen ook het gezond verstand en de degelijke trouw, onzer natie zoo bij uitstek eigen, hunne regten hernemen."

Tot de eersten, die den moed hadden de gedrochtelijke koalitie, die Nederland en Oranje aan hare heerschappij zoekt te onderwerpen, flinkweg onder de oogen te treden, en haar het masker van voor het gelaat te rukken, waar achter zij hare ware gelaatstrekken verborgen wilde houden, [illegible] de *IJsselbode*. Onderteekenaars? [illegible] schen zij, die ongenegen zijn om Nederland te zien [illegible] als een weerlooze prooi der losgelaten dweepzucht, zijn nog talrijk in Nederland; elke dag levert daarvan de treffendste bewijzen. Tijdgenoot en nageslacht zijn er dan de levendigste dank voor verschuldigd, dat zij de bezadigende taal des regts en des gezonden verstands hebben doen hooren; een onberekenbare invloed ten goede is daardoor geoefend geworden, en, zoo Nederland niet ondergaat, dan moet het mede aan hunne edelmoedige en rustelooze pogingen worden toegeschreven.

Onder hen dan, die onder de eersten waren van degenen, die zich schrapzett' en tegen over de eigenlijke vijanden van Nederland en Oranje, behoort de *IJsselbode*. Met welken nadruk hij zich gelden deed, behoeft niet in herinnering gebragt te worden bij hen, die zijne artikelen van de maand April gelezen hebben. Velen echter zijn er ongetwijfeld, die van die artikelen geene kennis hebben genomen, waarom het ons dan ook opregtelijk verheugd, dat de uitgever van de *IJsselbode* die artikelen tot eene brochure zamengevoegd heeft onder den titel: *De zaak der R. K. hierarchie door de vestiging der Bisschoppen in Nederland onpartijdig beoordeeld.* Ter staving van onze gunstige meening over die brochure en om, zoo veel in ons is, hare verspreiding te bevorderen, laten wij hier enkele plaatsen volgen.

Ziehier wat hij zegt over vrijheid van godsdienst.

„Vrijheid van Godsdienst! — Ja, dat is een edel beginsel, voor 't welk onze vaderen jaren gestreden hebben, en dat thans onbeperkt in onze grondwet wordt gehuldigd. Vrijheid van Godsdienst! — Ja, dat sluit in zich, niet alleen vrijheid van *inwendig geloof* en *overtuiging* — maar ook van *belijdenis* en openbare verkondiging, *van kerkelijke inrigting* — en zoo vat de grondwet dat beginsel op. Zoolang de wetten niet overtreden worden — zij *elke* eeredienst *vrij*; *volkomen vrij* — in haar geloof en hare inrigting. De onderteekenaren van het adres verlangen zekerlijk wel die vrijheid *voor zich*; waarom gunnen zij die dan niet evenzeer aan anderen? De schrijver dezer regelen is een even goed protestant als professor VREEDE; maar hij acht het bekrompen en dwaas aan andersdenkenden niet dezelfde mate van vrijheid te willen laten, die men voor zich zelven verlangt. Hij acht het bovendien zeer onverstandig, ja onvergeeflijk, door dweepziek geschrijf pogingen uit te lokken om die andersdenkenden in hunne vrijheid te verkorten. Dat kweekt haat en ijverzucht; en bovendien, het maakt die tegenstanders *sterk*. Eene partij, die verongelijkt wordt, wint juist daardoor in kracht. De overwinning is aan de zijde van het regt, en men zorge toch vooral, dat zij zich op geene *overwinning*, die moed en kracht geeft, te beroemen hebbe; en dit kan men voorkomen door geen strijd te voeren.

Welke waarde hebben de argumenten, welke men heden ten dage tegen de Katholieken verneemt?

„In het algemeen hoort men de ijveraars van den dag niet of zeer weinig argumenteren; maar integendeel veel ophef maken met schrikverwekkende voorstellingen, als inquisitie, moordschavotten en wat niet al. Eene overdrijving van dien aard getuigt alleen van gebrek aan wezenlijke en houdbare gronden."

Hoe moet art. 65 der Grondwet verstaan worden?

„Maar de grond van het verbod in art. 65 der Grondwet uitgedrukt, — namelijk 's Konings uitsluitende bevoegdheid van benoeming — vervalt geheel en al bij kerkelijke waardigheden. De Koning, als het politieke hoofd van den Staat, heeft met de kerk niets gemeens. Hij begeeft geene kerkelijke ambten, en verleent geene kerkelijke titels. De volstrekte afscheiding van Kerk en Staat duldt zijn gezag in kerkelijke zaken niet; en alzoo kan art. 65 der Grondwet niet voor kerkelijke waardigheden geschreven zijn. Trouwens, de Grondwet regelt niet anders dan politieke regten en bevoegdheden, en van waardigheden en titels gewag makende, kan daaronder uit den aard der zaak, niet anders dan politieke waardigheden en titels bedoeld zijn."

„Bovendien, art. 65 der Grondwet gewaagt van *vreemde* titels, waardigheid enz., — dat zijn titels, waardigheden of orden door eene vreemde mogendheid, of eenen vreemden souverein opgedragen. De Paus is ongetwijfeld een vreemde souverein; want hij is het staatkundig hoofd van den pauselijken staat. Maar *als zoodanig* doet hij de benoeming van bisschoppen niet. Hij handelt daarbij niet als vreemde souverein; maar als het opperhoofd der Nederlandsche Katholieke Kerk. Zijn politieke persoon heeft met die benoeming niets te maken."

Over de allokutie van den Paus:

„Ware die taal regtstreeks tot ons land gerigt, wij zouden eene ernstige terugwijzing, een streng protest noodig achten. Bedaard nadenken zal echter doen inzien, dat, wat de Paus, van zijn standpunt, tegen zijne kardinalen en tegen zijne geloofsgenooten gelieft te zeggen, geene aanleiding tot officiële stappen geven kan. Wordt niet op gelijke wijze dagelijks de Roomsche kerk, van de Protestantsche zijde, in het ongelijk gesteld en gebrandmerkt? Men leze slechts de adressen en tallooze vertoogen. De overdrijving gaat zoo ver, dat men in de anders gematigde *Morgenster*, leest: „Het Roomsche principe eischt kerkers en schavotten." Wij willen niet meer afschrijven. Waar zou het heen, als nu ook de Pauselijke internuntius protesten inleverde tegen dergelijke onthoozemingen van de Protestantsche zijde? Zoo hij vroeg, waar dan in België of Frankrijk, of andere *beschaafde* landen, de brandstapels en schavotten voor Protestanten worden opgerigt? Of ook daar niet gelijkheid van regt voor roomsch en onroomsch geldt?"

Het is aan de oligarchie en aan de aristokratie, dat de godsdienst ten voorwendsel strekt:

„Men opene toch het oog en zie in, dat protestantsche agitatie slechts een middel is in de hand eener politieke factie om de Regering te bemoeijelijken, zoo mogelijk te doen vallen. Men lette slechts van welke zijde de driftigste aanstoot komt, en men zal onder het huichelachtig mom van Godsdienst oligarchie en aristokratie ontdekken."

De verdiensten van het afgetreden ministerie:

„Het ministerie-Thorbecke genoot sedert 3½ jaar een vertrouwen en eene medewerking, zoo als nog zeldzaam aan eenige Regering toegekend [illegible] len. In weerwil van gestadige en ongeloofelijke tegenkanting van zekere invloedrijke coterie, die zich steeds tusschen de kroon en de ministers poogde te dringen, mogt het aan dat ministerie, in betrekkelijk korten tijd, gelukken onbegrijpelijk veel tot stand te brengen. Het krediet van den Staat bevestigd, de schatkist gevuld, de schuld ingekort, voorbeeldelooze orde in alle takken der openbare dienst, de ondernemingsgeest opgewekt, belastingen gematigd of afgeschaft, in alle oorden des lands groote werken van openbaar nut ondernomen, de rivieren verbeterd, handel en scheepvaart in onverwachte ontwikkeling, de landbouw en nijverheid bloeijende, voorspoed en tevredenheid overal! Wij zwijgen van de werken van wetgeving onder dat bestuur tot stand gekomen, die ten alle tijde als modellen van wetgevende wijsheid en ordelievende vrijheidszin zullen worden beschouwd."

En toch moest dat ministerie omver geworpen worden!

„Wie is er, die het thans niet inziet, dat eene reactionnaire factie dien kruistogt tegen de bisschoppen heeft opgewekt, en de agitatie heeft bevorderd met geen ander doel, dan om de Regering, die zooveel goeds tot stand bragt, te doen vallen? Wie ziet niet in, dat de geloofsijver en de godsdienstzin van het Nederlandsche volk zijn verschalkt en misbruikt, om in een oogenblik van opgewondenheid te ondernemen, waar anders de moed toe ontbrak! Ga naar Amsterdam en vraag wat ellendige middelen zijn aangewend om de driften op te wekken en blinde hartstogt te voeden."

Wat zal er het gevolg van zijn?

„Intusschen zullen wij evenwel, in elk opzigt, verre zijn achteruitgezet en tonnen schats zullen er zijn verloren. Ja, welligt keert de gelegenheid om het verlorene in te halen nimmer terug. Men denke slechts aan de conversiewet, die in dit jaar uitvoering moest erlangen, maar waaraan thans niet meer te denken valt."

Wij lezen in de *Grondwet*:

»De *Nieuwsbode* behelst een *ingezonden stuk* betrekkelijk de reserves, die aan de goedkeuring van het reglement voor het Herv. kerkgenootschap werden verbonden. Op een gezegde van den voormaligen minister van Binnenlandsche Zaken, in de zitting der Tweede Kamer van 18 April jl. wordt van *goederhand* ter toelichting aangevoerd:

„1º. dat de door de Synode verzochte bekrachtiging van het nieuwe reglement geenszins tot de onderwerpen behoorde, die, volgens het reglement van orde, in den Raad van Ministers *moesten* worden gebragt, en dat de betrokken Minister, na het instemmend advies van den Raad van State te hebben ontvangen, evenmin aanleiding heeft gevonden, om dit onderwerp aan de beoordeeling zijner ambtgenooten te onderwerpen, als hij of zijne voorgangers daartoe bij de bekrachtiging van zoovele andere besluiten van kerkelijke vergaderingen termen gevonden hadden; 2º. dat het besluit van bekrachtiging, nadat het tot stand was gekomen, noch door hem, noch van zijnentwege aan den Raad van Ministers is overgelegd; en 3º. dat de be

wuste bekrachtiging geen onderwerp van beraadslaging in den Raad van Ministers is geweest, en dus aldaar geene afkeuring heeft kunnen ondervinden."

»Daaruit blijkt dus, *van goederhand*, dat de heer van Bosse met volkomen regt verklaarde, dat die bekrachtiging was geweest de *individuële* handeling van een *vorigen* minister, zonder dat het *Ministerie iets daarvan had geweten, of iets daarmede heeft te maken gehad.*

»*Van goederhand* — en wie erkent hier niet de *loyale* hand? — worden dus met de verdiende gestrengheid al de lasteringen getuchtigd, die verspreid werden ter opruijing, *alsof het* MINISTERIE THORBECKE *het Hervormde Kerkgenootschap had willen onderdrukken en het Roomsche bevoordeelen.*"

»Verschillende dagbladen doen het voorkomen, alsof de stukken betreffende de invoering der bisschoppelijke hiërarchie, voorkomende in de *Staats-Courant* met de vermelding: *aan de Staten-Generaal niet medegedeeld*, opzettelijk door den vorigen minister van Buitenlandsche Zaken waren teruggehouden. Dit is geheel bezijden de waarheid. Er was gevraagd en beloofd: *mededeeling der gewisselde stukken*; d. i. gewisseld tusschen de beide gouvernementen, niet tusschen de Nederlandsche regering en den gezant te Rome. Deze laatste kunnen dan alleen geacht worden het bedoeld karakter te bezitten, wanneer den gezant bevel van mededeeling wordt gegeven aan de Regering waarbij hij geaccrediteerd is. Iedereen ziet, dat zulks het geval niet is met de stukken in de *Staats-Courant* voorkomende onder de n°. 3. 7. 9. 10. en 11.

»Door den heer van Hall is dus *meer* openbaar gemaakt dan aan den heer van Zuijlen *was gevraagd en door dezen beloofd*. Men doet dezen laatste derhalve een *grievend onregt* aan, door het te laten voorkomen, als zoude hij aan zijne belofte hebben te kort gedaan. Maar er is meer. Al had ook de heer van Zuijlen deze *vijf belangrijke* (?) stukken medegedeeld, dan had de heer van Hall immers, wien het slechts te doen is om blaam te werpen op zijn voorganger, hetzelfde doel kunnen bereiken door eenige andere brieven van of aan den gezant van Rome te doen afdrukken? Indien wij wel onderrigt zijn, moet die correspondentie nog al volumineus zijn. Tenzij dus de Heer van Zuijlen goedgevonden had, deze geheele correspondentie, die hem trouwens *niet* gevraagd was, over te leggen, zou hij niet vrijgewaard zijn geweest tegen het middel, thans door den *behendigen* minister van Buitenlandsche Zaken te baat genomen, *om zich ten koste van zijn voorganger te verheffen.*"

»De *Zutphensche Courant* weigert in haar nommer van 7 Mei te voldoen aan het billijke verlangen van den afgetreden minister van Buitenlandsche Zaken, dat, na de *verminkte* mededeeling van een der gewisselde stukken, eene *volledige* mededeeling van dat zelfde stuk mogt volgen."

»De *Echo Universel* heeft, even als de meeste onzer dagbladen, overgenomen ons hoofd-artikel: »*Nederland onder Franschen invloed gebragt.*"

»Onze geachte confrère in de residentie qualificeert echter den inhoud van dat artikel als bevattende: »*étranges révélations*," waarvan hij meent, de verantwoordelijkheid geheel aan ons te moeten overlaten.

»Die verantwoordelijkheid [illegible] volgaarne op ons, en geven bovendien aan onzen dapperen en geachten medestrijder voor de handhaving onzer grondwettige instellingen gaarne de verklaring, dat ons artikel: »*Nederland onder Franschen invloed gebragt*," niet is het gevolg van *bespiegelingen* of *gevolgtrekkingen*, maar het resumé van feiten, waarvan het bewijs des noods zou kunnen geleverd worden."

»Bij gelegenheid van de behandeling in de Tweede Kamer [illegible] voor 1851 werd reeds [illegible] verslag vastgesteld, met medewerking van de heeren van Hall en Lotsij, waarin men volgens het bijblad der *Staats-Courant* leest: »Eenige leden voegen hierbij, »dat het, naar hunne overtuiging, geheel en al van »de Regering zelve afhangt, *om de hinderpalen uit den »weg te ruimen*, die de organisatie van het Roomsch- »Katholieke kerkgenootschap hier te lande belemmeren."

»Daarop antwoordt de Regering den 30 November 1850 in § 179 der Memorie van beantwoording het navolgende: »Terwijl men zich, wat de algemeene be- »schouwing omtrent dit departement betreft, gedraagt »naar hetgeen hiervoren § 172 is gezegd, merkt men »hier alleen nog aan, dat, wanneer er soms hinder- »palen mogten bestaan, die de organisatie van de »Roomsch-Katholieke kerk hier te lande belemmeren, »de oorzaak daarvan niet bij de Regering kan gezocht »worden; nadat van Staatswege, bij de in 1842 aan »de Synode der Nederlandsche Hervormde kerk gedane »mededeeling uitdrukkelijk als beginsel is erkend ge- »worden: »dat alle veranderingen in de bestaande »»kerkorde voortaan alleen van de kerk kunnen uit- »»gaan en dat, in geval haar belang het vordert, zij »»daartoe kan besluiten buiten eenigen invloed van »»de hooge Regering, die alleen zal hebben toe te zien, »»dat daarbij niets worde toegelaten, strijdig met de »»Grondwet of met de rust en veiligheid van den Staat."

»»Dit ook bij de jongste Grondwets-herziening *beves- »tigde* beginsel vindt zijne toepassing op alle kerkgenoot- »schappen, en daarop grondt zich insgelijks de meer- »malen door het tegenwoordig Gouvernement verklaarde »wenschelijkheid, dat de kerkgenootschappen, door uit »eigen boezem voortvloeijende herziening der bestaande »reglementen, meerder zelfstandigheid erlangen, ten »einde de bemoeijenissen van den Staat, in betrekking »tot de kerkgenootschappen, beperkt zouden kunnen »blijven bij de, op het stuk der godsdienst door de »Grondwet voorgeschreven bepalingen.

»»Men durft vertrouwen dat: na de overweging van »dit een en ander, *de overtuiging niet zal achterblijven*, »dat het *geenszins* in de bedoeling der Regering ligt, »de vrijheid der Roomsch-Katholijke kerk, betreffende »hare organisatie, in eenig opzigt te belemmeren; maar »integendeel, dat het met de inzigten van het Gou- »vernement strookt, dat die kerk, even als ieder ander »erkend kerkgenootschap hier te lande, hare aangele- »genheden op het kerkelijk terrein zelve regelt; altijd »met dien verstande, dat aan den Staat het grond- »wettig regt verblijft, om op zijn gebied te zorgen en »toe te zien, dat de openbare rust en orde door de »daar te stellen kerkelijke organisatiën niet worden »gestoord, en onverminderd de verpligte gehoorzaam- »heid aan de wetten van den Staat."

»In 1842 toen men tegenover de kerkgenootschappen vrijzinniger was dan in 1853, waren ministers o. a. de heeren van Hall en wijlen baron van Zuylen van Nyevelt, de laatste voor de Hervormde Eeredienst."

Men schrijft ons uit Terheyden, 11 Mei:

Zie hier den uitslag der verkiezing voor 4 leden der Provinciale Staten, in het kiesdistrikt Zevenbergen. Alhoewel de bevolking nagenoeg geheel R. K. is, zijn 2 protestantsche leden herkozen.

Er waren 998 geldige stemmen;

hiervan bekwam	A. van de Werk,	Protestant	708
»	A. van der Poest Clement,	id.	638
»	G. Berman,	Katholiek	524
»	Mr. P. Gouverneur,	id.	465
»	Mr. Baron van Oldeneel,	id.	271

Overstemmen tusschen de twee laatst. Het is opmerkelijk, dat, alhoewel de Heer Gouverneur verlangd had buiten aanmerking te blijven, hij toch nog, ondanks zijn wil, die stemmen op zich vereenigde.

Er rest mij geen tijd om in opzettelijke beschouwing over deze stemming te treden, alhoewel het in onze dagen goed is, dat de geest van verdraagzaamheid, door de Katholieken aan den dag gelegd, bekend worde.

Uitslag der verkiezingen voor de Provinciale Staten van Noord-Holland, hoofdkiesdistrikt Amsterdam. Ingeleverde stembriefjes 1906, uitgebragte geldige stemmen 1900. Volstrekte meerderheid 951.

H. Crouckewit,	1849	Jhr. Mr. J. van Iddekinge,	1348
Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper,	1848	Mr. J. van Lennep,	1289
Mr. B. Donker Curtius,	1847	A. van der Hoop,	1191
G. C. Bosch Reitz,	1829	Mr. W. J. C. van Hasselt,	645
J. Luden,	1823	Mr. P. J. Bosch van Drakestein,	537
Mr. J. Messchert van Vollenhoven,	1703	I. Warnsinck,	509
Mr. E. J. Asser,	1465	C. Faber Boissevain,	504
Jhr. Mr. H. Hooufft van Velzen,	1473	Mr. J°. de Vries J°zn.,	500
Jhr. S. Dedel,	1419	C. P. de Roeper, *te Naarden*,	475
Mr. W. D. Cramer,	1401	Mr. H. A. Hartogh,	471
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible] der Hoeven,	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Mr. J. J. Splitgerber,	1366	Pancras Clifford,	327
P. C. Gulcher,	1350		

Het provinciaal geregtshof in Noord-Holland heeft heden bekrachtigd het vonnis van de arrond.-regtbank te Amsterdam, waarbij beslist was, dat de eigenaars van huizen binnen deze stad niet verpligt zijn de wallen, vóór die huizen gelegen, te doen herstellen.

Uit het berigt van wege de kommissie voor de droogmaking van het Haarlemmer-meer, blijkt, dat, ten gevolge van den overgang van het winter- op het lage zomerpeil voor den boezem van Rijnland, met den eersten April, de stoomtuigen gedurende die maand, slechts zeldzaam hebben kunnen werken, weshalve, bij veelvuldige regens, de gemiddelde waterstand op den laatsten dier maand 3 ellen 79 duimen onder A. P. is bevonden en alzoo met twee ned. duimen is verhoogd. Evenwel is men begonnen met het maken van voorname togten voor de verkaveling. Het stoomwerktuig te Halfweg, ofschoon nog in den tijd der beproeving, heeft krachtig medegewerkt tot ontlasting van Rijnlands boezem, wanneer er geene natuurlijke ontlasting op het IJ kon plaats hebben.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 10 Mei. Bij keizerlijk besluit is de zitting der Wetgevende Vergadering tot op den 21 Mei verlengd.

— Het wets-ontwerp op de zamenstelling der jury is met eene groote meerderheid aangenomen.

— Het besluit van den Senaat, 'twelk ongunstig is voor hen die zijn opgekomen tot het ontvangen der door Napoleon I bij testament vermaakte legaten, vindt bij de warme Bonapartisten scherpe afkeuring, en men stelt zelfs zulk een handelwijze gelijk met de laagheden den Keizer door Hudson Lowe, Napoleons cipier op Sint Helena, aangedaan.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 11 Mei. De Prins Puckler Muskau heeft zich aan het station van den Potsdammer spoorweg door een val den arm ontwricht.

BERLIJN, 11 Mei. De Tweede Kamer heeft gisteren beraadslaagd over de wet betreffende eene belasting op den brandewijn. Heden is het ontwerp in den geest van het amendement van Pochkammer met 162 tegen 112 stemmen aangenomen.

WEENEN, 10 Mei. De geheele lengte der Oostenrijksche spoorwegen, die door den Staat aangelegd zijn en geëxploiteerd worden, bedraagt op dit oogenblik 156½ Duitsche mijlen, niet daaronder begrepen de staatsspoorwegen in het Lombardo-Venetiaansche koningrijk, ter lengte van 31½ mijlen; voor 1852 is eene zuivere opbrengst overgebleven van 3,068.760 florijnen.

In 1851 bedroeg het getal der door de post vervoerde brieven omstreeks 31,196,000, waarvan 25 millioen met postzegels. In 1852 was dit getal geklommen tot 35,850,899, waarvan 30,963,437 met postzegels. Het personeel bij de posterijen bestond op het einde van 1852 uit 2627 ambtenaren van verschillende rangen. De zuivere opbrengst was in 1851 fl. 147,222; in 1852 fl. 548,105.

De gezamenlijke lengte der thans geëxploiteerd wordende elektro-magnetische telegraaf-lijnen bedraagt 552 mijlen met 51 telegrafische bureaux, waaraan 275 ambtenaren verbonden zijn. De ontvangsten bedroegen in 1852 199,569 fl. en in 1851 122,606 fl.

— Te Smirna zijn den 4 Mei onlusten uitgebroken.

BELGIË.

BRUSSEL, 10 Mei. De *Moniteur* van gisteren behelst een koninklijk besluit, bepalende »dat de verleeningen van adeldom of van titels door buitenlandsche souvereinen, voortaan niet langer door het Belgische gouvernement bekrachtigd zullen worden." Dit besluit is genomen overeenkomstig eene voordragt des ministers van justitie, onder anderen op den volgenden grond: »Het strijdt met het regt des souvereins, wanneer hij zich genoodzaakt ziet eeretitels, die van een buitenlandschen souverein afkomstig zijn, toe te laten en te erkennen. De adeldom is hier te lande bestemd om tot belooning te strekken voor den lande bewezen diensten; de Koning en zijne regering zijn de eenigen die de waarde dier diensten kunnen beoordeelen. Een buitenlandsch vorst zou handelingen, die uit ons oogpunt afkeuring verdienen, eene belooning waardig kunnen achten. Buitendien moet men de pogingen niet aanmoedigen, die buiten 's lands aangewend worden om, wie weet met hoedanige middelen, adelbrieven of titels te verwerven."

[illegible] 2e Klasse bij de 4e Trekking prijzen van ƒ1000 of daarboven te beurt gevallen aan N° 19409 ƒ5000, N° 5794 ƒ1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 12 Mei.

GETROUWD (12 Mei): C. H. Kloppenburg met E. C. Kubauch.

BEVALLEN (8 Mei): M. G. Fischer, geb. Horselenberg, Z. — (10 Mei): S. Barfoed, geb. Fell, D. — (11 Mei): C. Dreux, geb. Bosch, Z.

OVERLEDEN (7 Mei): E. Groote, geb. Jurgens, 25 j. — A. Latter, 67 j. — (10 Mei): J. L. Gunst, 5 m.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 11 Mei. Gerst. Verkocht: 131/2 ℔ N. Liban ƒ200 kont.; ƒ202 6/w.; 130/2 ℔ Koersche ƒ192 kont. — Moutwijn ƒ15,25; Jenever ƒ18,75; Amst. Proef ƒ20, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting. —

ANTWERPEN, 14 Mei. *Koffij.* De markt is [illegible]. Er zijn gedaan 200 b. Dom. [illegible]

Granen. Rogge ferm. In Tarwe ging niets om.

LONDEN, 10 Mei. *Ruwe Suiker. Vreemde.* Door de gevraagde hooge prijzen gaat er weinig om. Er zijn gedaan zeilend 1800 k. Havana N° 14 a 23 s. 4½ d. en 1700 dito N° 12 a 22 s. *Geraffineerd.* Gestampte onveranderd.

Koffij. Er zijn gedaan 1900 b. Brazil zeilend tot 41 s. 6 d.; 4100 b. dito a 41 s. en 3000 b. good first a 41 s. 6 d. alle voor avarij verzekerd.

LIVERPOOL, 10 Mei. *Katoen* stil, zonder prijsverandering. Er zijn gedaan 5000 b.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		11 MEI 4½ u. gebl.	12 MEI 4 u.	a	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		63¾	63⅝	63¾	63⅝
Dito Dito	3 »	75	$74\frac{5}{16}$		
Dito Dito	4 »	$94\frac{9}{16}$	94⅜	$94\frac{9}{16}$	94½
O. I. Leening 1844	4 »	94⅜	94½		
Amortis. Syndic.	3½ »	93¾			
Handel-Maatschappij	4½ »				
Aand. Rijn-Spoorweg.	» »				
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien	» »				
BELGIE, Obligatien 1844	» »				
Cert. bij de Belg. Bank.	2½ »				
Dito bij Rotsch. en Volksv	» »	52⅞			
FRANKRIJK, Obligatien.	3 »	$75\frac{9}{16}$	75½		
SPANJE Nieuwe	1 »	$23\frac{15}{16}$	24	$24\frac{1}{16}$	24
Dito	3 »	47¾	48		
Dito Binnenl. à 6/m.	» »	$43\frac{9}{16}$	$43\frac{9}{16}$		
Coup. Bewijzen.		$6\frac{7}{16}$	6½	$6\frac{9}{16}$	
Amortisable Schuld	»	$5\frac{9}{16}$			
PORTUGAL te Londen	5 »	$41\frac{11}{16}$	41⅝	$41\frac{11}{16}$	
Dito Dito	4 »	$39\frac{5}{16}$	$39\frac{5}{16}$		
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5 »	108⅞	109		
Dito Dito 1828 en 1829	» »	107¾	108		
Cert. bij d°. 1831 en 1833	» »	97⅞			
Dito	4½ »				
Dito bij *Hope*	4 »	93	93		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	» »	92	91⅞	92	
Dito bij id. 5de Serie	4 »				
Cert. te Hamburg	5 »				
Inschrijving in Assignat.	6 »				
Cert. van dito	» »	73⅞			
POLEN, Certifikaten	4 »	87			
Dito Aand. à fl. 500					
Dito met Lot. » 300					
AMERIKA, Bank-Actiën		,5			
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	83¼	83⅜		
Dito 1847	2½ »	42⅞	$42\frac{15}{16}$		
Dito 1851	2½ »	42¾	42⅞		
Dito 1849	5 »	$93\frac{15}{16}$	$93\frac{15}{16}$	94	
Ween. Bank bij *Goll en C°.*	»	87½			
Dito	4 »	70⅞			
Letter B		93¼	$93\frac{15}{16}$		
[illegible]	*f*				
Nieuwe dito	» 250				
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer* 5 pCt.			99		
BRAZILIE te Londen 1824	5 »				
Dito Leening 1843	5 »				
Dito £ 200	»				
PERU	5½ »	87½			
MEXICO Nieuwe	3 »	$26\frac{3}{16}$	26⅜		
VENEZUELA à £ 100	3½ »	38¾	38½		
GRENADA à £ 100	2 »	21¾			
Dito Uitgestelde		$11\frac{1}{16}$	$11\frac{1}{16}$		
EQUADOR à £ 100	»				

Grieken 5 pCt. $7\frac{3}{16}$, $\frac{5}{16}$.

Tot bijna onveranderde prijzen leverde de handel in Binnenl. noch Buitenl. effekten iets bijzonders op.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. *f* 56¼		Livorno	2/m. *f* 39½	
„	zigt „ $56\frac{11}{16}$		Napels	„ „ 81⅜	
Bordeaux	2/m. „ 56		Petersburg	„ „ 1,85½	
„	⅓/m. „ 56[illegible]		Weenen	6/w. „ 32½	
Madrid	3/m. „ 240		Augsburg	„ „ 35⅜	
Cadix	„ „ 241		Frankfort	„ „ 98½	
Seville	„ „ 243		Hamburg	2/m. „ 35	
Bilbao	„ „ 244		„	zigt „ [illegible]	
Lissabon	„ „ 41½		Londen	2/m. „ 11,82½	
Porto	„ „ 41½		„	zigt „ 11,80	
Genua	2/m. „ 46⅝		Rotterdam	„ ⅛	

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 11 Mei. Belg. leen. 2½ pc. 56; 1840/1842 5 pc. 99; 1848, 99; Spanje 1—3 pc. $23\frac{7}{16}$; Binnenl. 3 pc. 43[illegible]; Romeinen 5 pc. 97½; Oostenrijk. Metalliek 5 pc. 86¾.

PARIJS, 11 Mei. Fransche 3 pc. 81,75; id. 4½ pc. 104,40; Bank-Aktien —; [illegible] 1840/42, 5 pc. —; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Napels 5 pc. —,—; Spanje 1—3 pc. 24; Buitenl. 3 pc. —; Binnenl. 3 pc. 43¾; Holl. 2½ pc. —; Piemont 5 pc. —,—; [illegible] —; Romeinen 5 pc. —; Rusland 4½ pc. 102; [illegible]

LONDEN, 11 Mei. Cons. [illegible] op tijd 100¾ a —; Braz. 100½ a 101; 1829/39 [illegible] 84 a 86; 5 pc. 105 a 106; Ecuad. 6 a 6½ [illegible] a 23½; Uitgest. 11 a 11¼; Mexiko Nieuwe 27 a 27¼; [illegible] N. 66[illegible] a —; Uitgest. 66½ a —; Rusl. 1822 5 pc. [illegible] (N.) 4½ pc. 104 a 104½; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 39[illegible] 40½; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 24 a 24¼; 3 pc. 48 a 48½; Coup. cert. 6½ a —; Passive — a —; Holl. 2½ pc. 65¾ a 66¼; id. 4 pc. 95¾ a 96½; Venez. 38 a —; Uitg. 16½ a 17½; Wissel op Amsterdam *f* —.—; Grieken 1824 9, ¼; 1825 —.

WEENEN, 11 Mei. Met. 4½ pc. —; 5 pc. 94¾; Bank-Actien —; Wissel op Londen 10.37; Zilver 8.

BERLIJN, 10 Mei. Schuldbr. 3½ pc. 93; Loten 170; Rusl. Stiegl. 4 pc. 97; Pools. 4 pc. 92¼; Loten fl. 500 92½; Oost. Met. 5 pc. 89¾; Amsterdam zigt 143⅛g; id. 2/m. 142⅞g.

HAMBURG, 10 Mei. Rusl. Cert. 5 pc. 105⅜; Oost. Met. 5 pc. 95¼; Spanje 1—3 pc. 22¾; Binnenl. 3 pc. 40⅝.

FRANKFORT, 11 Mei. Met. 5 pc. 87¼; A 5 pc. 87¼; 2½ pc. 44½; Bank-Actien 1613; Darmst. Loten fl. 50 99¾; id. fl. 25 32½; Badensche Loten fl. 50, 70¾; id. fl. 35, 40½; Nassausche fl. 25, 29; Holl. 2½ pc. 64, id. 4 pc. 95; Sardinische 43½; Wissel op Weenen 110½.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

HELVOET, 10 Mei. P. L. Dupain, Koophandel, Samarang.

UITGEZEILD:

HELVOET, 11 Mei. C. Sloot, Wilhelmina, Napels.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 13den April bij Kaap St. Vincent, Geertruida, kapt. Kaspers, van Amsterdam naar Triest.

Den 19den April op 39° N.Br., 9° W. L., Minister Lindeman, kapt. Rotgers, v. Triest n. Amsterdam.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 10 Mei in lading naar:

Keulen	J. R. Wilson, Coln N°. 3.
„	J. Noll, Josephine.
Mainz	W. Keller, Mainz N°. 1.
Duisburg	J. Otten, Johanna.
Manheim	J. M. Kimpel, die Harmonie.
Weesel	A. Balk, Alma.
Urdingen & Ruhort	C. Wansing, Geertruida.
Dusseldorp & Neus	W. Wientjes, Niederrein N°. 2.
Fankf., Coblentz en Manheim	W. J. Krom, Frankf. N. 24.
Ludwigh. & Heilb.	P. Kroll, Pauline.

AMSTERDAM, 12 Mei vertrokken:

Duisburg	C. Scholten, Hoffnung.
Weesel	P. J. Balk, Vrouw Rebecca.

Rijnhoogte ARNHEM 11 Mei 2 el 72 duim. KEULEN 10 „ 11 vt. 10 „

ADVERTENTIEN.

Kiezers Vereeniging

DE

GRONDWET.

Bij de verkiezing van vijf Leden voor de TWEEDE KAMER, op Dingsdag 17 Mei 1853, stelt de Vereeniging aan de Kiesgeregtigden alhier voor, hunne stemmen uit te brengen op de Heeren:

J. C. BAUD.
Prof. **J. BOSSCHA.**
S. R. VAN FRANCK.
Mr. **M. H. GODEFROI.**
H. STOLTE.

Het Bestuur der Vereeniging,
B. DONKER CURTIUS, *Voorzitter.*
W. C. VAN VOLLENHOVEN, *Ondervoorzitter.*
A. VAN GEUNS.
C. HARTSEN.
H. RAHUSEN.
J. F. ALBERDINGK THIJM, *Penningmeester.*
R. DANIEL WOLTERBEEK, *Secretaris.*

(2867)

(2873) De ondergeteekenden betuigen door deze hunne volle tevredenheid aan A. DE LAAT te Rosmalen, wegens het in marmer schilderen van drie **ALTAREN**, waarbij het natuurlijke zoo volmaakt is opgevolgd, dat zij gemelden DE LAAT aan het Publiek volgaarne aanbevelen.

VLIERDEN, 10 Mei 1853.
J. BRUYSTEN, *Pastoor.*
R. ROVERS, } *Penningmeesters.*
J. VAN HEUGTEN, }

Het is natuurlijk een der vurigste wenschen van den Heer Goldberger dat zijne begunstigers, zij die vertrouwen in zijne kettingen stellen, door hen geholpen worden. Wij meenen derhalve om aan zijnen wensch te voldoen en in het belang van allen die een Goldbergerschen ketting dragen, publiciteit te moeten geven aan mededeelingen die ons herhaaldelijk gedaan zijn en waarvan ons de waarheid te meer gebleken is na de ontvangst van een berigt uit het buitenland, dat dezelfde opmerking bevat en waarin wetenschappelijke mannen hun oordeel bekend gemaakt hebben.

Als een **GOLDBERGERSCHE KETTING** niet zuiver schoon (*metallisch rein*) is, kan hij niet goed werken; d. i. als de metalen, daar waar de schakels [illegible] sluiten door aanslag of vuil verhinderd worden [illegible] te raken, dan is hij niet *metallisch rein* en wordt den electrischen stroom daardoor zijne werking benomen. De aanslag kan soms in weinige dagen zoo erg worden, dat hij als eene huid op het metaal zit en dat vindt men het meest bij patiënten, die van den ketting de krachtigste hulp ontvangen. In zulk een geval moet men iederen schakel aan de binnenzijde goed zuiveren, allen aanslag wegnemen, dat de metalen elkander aanraken. Er worden voorbeelden aangevoerd, d[illegible] personen die hunne genezing uitsluitend aan den ketti[illegible] te danken hadden, bij latere aanvallen dezelfde hu[illegible] niet meer daarbij vonden en de genezing weder pla[illegible] had, zóódra zij eenen nieuwen ketting aandeden; hi[illegible] heerschte waarschijnlijk dezelfde oorzaak, zoo als tro[illegible] wens ook in sommige gevallen bewezen is, hoewel eeni[illegible] der berigtgevers beweren, dat een ketting vermoeid zij[illegible] kan (even als dit met scheermessen plaats hebben ka[illegible] en na verloop van tijd en rust weder dezelfde genee[illegible] kracht uitoefent als vroeger.

Het is misschien ook niet overtollig hier nog te be[illegible] merken, dat de kettingen zich niet in de kleedere[illegible] mogen verwarren, maar altijd op de huid rusten mo[illegible] ten; daarvan verhaalde ons nog onlangs een heer eeni[illegible] bijzonderheden, die dit ten duidelijkste bewijzen. H[illegible] was vroeger altijd met onophoudelijke hoofdpijn geplaag[illegible] en is daarvan bevrijd gebleven zoo lang hij een ketti[illegible] aan heeft, die hij dan natuurlijk ook trouw draagt; h[illegible] is hem verscheiden malen gebeurd, dat hij weder aa[illegible] vallen van zijne oude [illegible], en bij onderzo[illegible] is telkens gebleken, dat er iets van [illegible] and[illegible] kleedingstuk onder den ketting geschoven was, bij h[illegible] wegnemen waarvan spoedig ook de hoofdpijn wed[illegible] verdween.

VERKOOPHUIS.

(2863) Er biedt zich aan tegen primo Augustus **EENE GELDERSCHE KEUKENMEID**, d[illegible] eene goede Burger Pot kan Koken, tusschen de 30 e[illegible] 40 jaren oud, bij een Pastoor of in een ander stil Hui[illegible] houden; zij is van de beste getuigschriften voorzien en is ruim 12 jaren in eene en dezelfde dienst werkzaam. Adres *franco* brieven onder Lett. R. bij de[illegible] Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN, Breestraat te LEIDE[illegible]

Een Ondermeester van de R. K. Godsdienst den 3den rang, beneven[illegible] eene acte in de Fransche taal bezittende en van goe[illegible] getuigschriften voorzien, zag zich gaarne tegen Augustus of vroeger op eene School geplaatst. Reflecteerende adresseren zich met *franco* brieven onder lett. A. [illegible] aan den Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN, Breedestraa[illegible] te Leiden.

(286[illegible]

Fabriek van Kerk-Ornementen.

VINCENT-DUPREZ FILS

GOUDEN EN ZILVEREN WERKEN, KELKEN, CIBORIEN, REMONSTRANZEN, KANDELAREN, ENZ.

KRUISWEGEN

in Carton-Pierre, Lithochromie en in Olieverw op Doek geschilderd.

BORDUURWERKEN, enz.

(2812

Van de pers gekomen bij [illegible] & CRANENBURG te 's Bosch, en in onze [illegible] gesteld:

Bezooken bij J. Ch.

IN HET ALLERH. SACRAMENT DES ALTAARS, door den H. ALPHONSUS DE LIGUORI,

voorafgegaan [illegible]

Oefeningen voor het waardig ontvangen der H. H. SACRAMENTEN.

Geheel nieuwe uitgave, zakformaat, 384 pag.

Bijzonder geschikt voor Prijsgeschenk.

Prijs: Bazaan verguld op snede . . . *f* 0.5[illegible]
„ Geperst Linnen gespikt op snede . . » 0.35

VOOR SCHOLEN EN INSTITUTEN.

[illegible]

[illegible] *Cahiers* [illegible]

Bewerkt naar de laatste methodes in zeven opklimmende nummers.

Prijs per dozijn Cahiers . . . *f* 1.20
„ 100 „ . . . » 9.00

Bij partijen met aanzienlijk Rabat. (2868)

Bij den Uitgever dezer Courant is van de pers gekomen:

EEN DORPSPRAATJE

OVER

DE BISSCHOPPEN.

Prijs 20 Cents.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.